తెగని బంధాలు పెట్టింది టక్కరుసృష్టి. వాటిని కోసుకోలేక వాటినికూడా లాగేయ్యాలని ప్రయత్నించి సాధ్యమయ్యే లోపలే శశి చచ్చి కింద పడిపోయింది; పెద్ద రక్తపు మడుగులో.

"ఆమె ఏం నేరం చేసిందంటారు," అని అడిగి వూరుకున్నాడు డాక్టరు.

శీతాయమ్మగారు ఏమీ మాట్లాడలేదు.

[శ్రీ ముపాసా కథకు అనువాదం. పేర్లు మాత్రం మార్చి తెలుగులో వ్రాశాను.]

★

సీతయ్య

మధ్యాన్నమయింది. పొద్దున ముసలమ్మ దగ్గిరనుంచి అడుక్కున్న కానీతో రంగుచూసి మోసపోయి ఆ చక్కెర బిళ్ళలు కొనకపోతే, గుగ్గిళ్ళు కొని తింటే ఇప్పుడింత ఆకలి వెయ్యదుకదా అని పశ్చాత్తాప పడ్డాడు సీతయ్య. మధ్యాన్నం టిఫెన్ కొరకై మామూలు స్థలాలు వెతికాడు. కోమటిరత్నం యింటిముందు పుల్లిస్తరాకులు కుక్కలు చప్పగా నాకేశాయి. ఏమీ ఆశలేదు. ఈవాళ దోసకాయలేమీ కుళ్ళినట్టులేవు. దుకాణం దగ్గిర

ఒక మేకయినా లేదు. మిఠాయికొట్టుదగ్గిర వచ్చి పొయ్యేవాళ్ళని కని పెడుతూ ఓ కుక్కపిల్ల కానీ కారప్పూస కొనుక్కున్న కోమటిపిల్ల కాళ్ళ చుట్టూ తిరిగింది. పరికిణీ పట్టుకులాగింది. వెంట పరుగెత్తి వెళ్ళింది. ఆ కోమటిపిల్ల తంతే దూరానపడి. మళ్ళీ తోకాడించుకుంటూ వెంట పరుగెత్తింది. సందు మలుపులో ఇద్దరూ అదృశ్యమైనారు. ఇదంతా చూశాడు సీతయ్య. తానో కుక్కపిల్లనైనా బాగుండును ఎవరో ఒకరు దయదలచి వుందురు తనమీద. కుయ్యిమని యేడిస్తే తన ఆకలి అబద్ధమనుకోరు. తన మకిలి లాగు పైకి లాక్కుని పట్టుకున్నాడు. బనియను చిల్లుల్లో వేళ్ల పెట్టుకొని రాజకుమారుడి ఠీవితో చూశాడు, రోడ్డువంక.

తాను కుక్కనైయే ధనవంతుడి వెంటనో వాడి ఇల్లు చేరుకుంటే వాడు తనని పెంచుకుంటే ? ఎవడు పెంచుకుంటాడు ?

పోనీ తనే ఎవణ్ణో తండ్రిగా పెంచుకుంటే నేం ? బస్సు డ్రైవరు ప్రకాశ్, తోడిడ్రైవర్లిద్దరూ, కండక్టరు కోటయ్య వెడుతున్నారు. కాఫీ హోటల్ నుంచి, బస్సుస్టాండు దగ్గిరికి—

సీతయ్య వాళ్ళ వెనకనే వెళ్ళి, ప్రకాసి చొక్కా పట్టుకులాగాడు. అతను వెనక్కి తిరిగి,

"ఏం కావాలిరా ?"

"నీకోసమే నాన్నా"

అందరూ తిరిగి చూశారు.

"నేను కాదురా, నీ నాన్న-బాగా చూడు"

"కాదు. వెళ్లు, వెళ్ళు"

అని జేబులోంచి కాని తీసి యిచ్చాడు దయతలచి. అది తీసుకుని వెంట నడిచాడు సీతయ్య, యముడి వెనక సావిత్రిలాగు.

"కానీ యిచ్చానుగా పో."

"ఇప్పు డెక్కడున్నావు నాన్నా."

తక్కిన డ్రైవర్లు అర్థయుక్తంగా కనుగీటులతో ఒకరి మొహాలు ఒకరు చూసి నవ్వుకుంటున్నారు.

"నా వెంట రాకు. పో. యేం ? తెలుస్తోందా నే చెప్పేది ?"

"సరే నాన్నా !"

"నన్ను నాన్నా అనకు"

"ఎందుకు ?"

ప్రకాసి స్నేహితులు నవ్వుతో వొంగిపోతున్నారు.

"పోతావా ! తన్నులు కావాలా ?"

"ఎక్కడికి పోను ?" అన్నాడు చాలా జాలిగా !

"ఇంటికి పో."

"ఇంటికే వస్తున్నా మరి."

"వీణ్ణి తప్పించుకొని పారిపో. అది అన్యాయమైన పనేగాని, యేం చేస్తావు మరి!" అన్నాడు కండక్టరు కోటయ్య.

"అన్యాయ మేమిటి ? అన్యాయమంటే యేమిటి నీ ఉద్దేశ్యం ?" అన్నాడు ప్రకాసి కోపంగా.

నీకే తెలియాలి, పాపం ! నాకేం తెలుసు ? మరి చేసినపనికి అనుభవించవద్దూ ?

"ఎన్నాళ్ళ కిందట చూశావు మీ నాన్నని ?" అని అడిగాడు ఒక డ్రైవరు.

"నాకు జ్ఞాపకంలేదు. చాలా నెలలయింది."

"అప్పటికి యిప్పటికీ మారాడా, మీనాన్న ?"

"ఒక్కరవ్వ మారలేదు."

"ఒరే నువ్వు పోతావా పోవా ?" అన్నాడు పళ్ళు కొరుకుతో ప్రకాశి—అని త్వరత్వరగా నడిచాడు-ఎదురుగా చూస్తూ.

"ఇంకా వస్తున్నాడు" అన్నాడు డ్రైవరు.

"చాలా పట్టు వుందిరోయీ వీడికి!" అన్నాడు కోటయ్య.

"వాళ్ళ అమ్మపోలిక అయి వుంటుంది" అన్నాడు యింకోడు. ప్రకాశి మాట్లాడకండా నడిచాడు దబదబా బస్సుదగ్గిరకి. తనసీటులో ఎక్కి ఒకసారి తిరిగి చూశాడు. ఎన్నడూ లేనిది త్వరగా "స్టార్టు" చెయ్యాలని చూస్తున్నాడు.

సీతయ్య వెనక చక్రాన్ని ఆనుకు నుంచున్నాడు. ఆ మోటారు సొంతదారు - ఆంజనేయులుగారు కుర్రాణ్ణి చూశారు.

"ఏం కావాలి, నీకు ?" అన్నాడు.

"మా నాన్న కావాలి."

"ఎవరు మీ నాన్న"

"డ్రైవరు ప్రకాశం"

"ఏమోయ్ ప్రకాశీ ఇట్టారా."

రాలేదు.

"మీ అబ్బాయి వచ్చాడోయ్, నీకోసం"

"మా అబ్బాయి కాదండి."

"కాదూ ఇక్కడ ఉంటేనే. వొచ్చిచూడు."

విధిలేక వచ్చాడు. నవ్వుతున్న కోటయ్యని కాల్చేట్టు చూసి. అటు తిరిగాడు.

"పాపం ఎట్లావున్నాడో చూడు ? నీపిల్లల్ని యిట్లా వుపేక్ష చెయ్యడం ఏమీ బాగాలేదు."

"నాకేం సంబంధం ? వీడిమొహం నేనెరగను."

"మీనాన్న అట్టా అంటున్నాడేం, అబ్బాయి:— నువ్వుండు ప్రకాశీ- మీ అమ్మ ఎక్కడ వుంది?"

"చచ్చి పోయిందండి. నాన్న తప్ప నా కెవరూ లేరు "

ఆంజనేయులుగారి మనసు కరిగిపోయింది.

"మీనాన్నతో బెజవాడ వస్తావా ?" సీతయ్య మొహం వికసించింది.

"కోటయ్యా, ఈకుర్రాణ్ణెక్కించు. మనవాడు, టిక్కెట్టు, గిక్కెట్టు అక్కర్లేదు. మన ప్రకాశి కొడుకయ్యేను."

"మన వాడేమిటి నాకేం తెలవదంటాడోయ్."

"ఎందుకులే, నేనేం అడగనంటూవుంటే ? ఎవరో అంతర బొంతర వాళ్ళని వూరికే ఎక్కిస్తే కోపమొస్తుందిగాని సొంత కొడుకైనప్పుడు నేనేమంటాను? పాపం - ఆకలిగా వున్నట్టుంది ఏమన్నా కొనిపెట్టు. నీదగ్గిర డబ్బులు లేవు గావును. ఇదిగో అబ్బాయి, పావలా- కాఫీ హోటలుకుపో- తరువాత ఇద్దుగానిలే ప్రకాశీ-"

కుర్రాడు పావలా తీసుకుని "నేనువచ్చిందాకా పోకండి" అని హోటలువేపుకు దూకాడు.

"ఈ బస్సులవాళ్ళు-వీళ్ళకి ప్రతివూళ్ళో ఒక భార్య"

"ఈయన్ది బెజవాడగా."

"ఏతేనేం, యీవూళ్ళో ఓ భార్య వుంటుంది."

"తన కొడుకునే మరచి పోయినాడు ?"

"బలేవాడు—"

"మొహాన అట్టా పోలిక కనబడుతుంటే-పైగా బూకరిస్తాడేమిటి?"

"తల్లి పనికొచ్చిందిగాని, పిల్ల పనికిరాలేదు"

కుర్రాడు వొచ్చాడు, పొట్టా, జేబులూ నింపుకుని. ప్రతివాళ్ళూ చోటిచ్చి రమ్మనేవాళ్ళే! బస్సు బయలుదేరింది. కొంచెంసేపట్లో ఆంజనేయులు కేకలు వేస్తున్నాడు.

"ఇదిగో. ప్రకాశం. యేమిటి 'నీ కుర్రాడు - అరే, కిందపడేట్టు న్నాడు- వీడికి భయభక్తులులేవే! ఆ మూట కింద తోశాడు. ఆపు - ఆపు-"

"ఇంత అల్లరియెట్లా నేర్పావయ్యా ! మా అందరికి పిల్లలులేరూ ?" అన్నాడు ఒకాయన "నేనా !" అన్నాడు చివరికి ప్రకాశి.

"మొత్తానికి నీగుణాలే - ఒకొక్కటే బైటికొస్తున్నాయి. చిన్నప్పుడు మనం చదువుకునేప్పుడు నువ్వింతే !" అన్నాడు కోటయ్య.

"అట్లాచూస్తో నుంచుంటావేం ? నీ కుర్రాణ్ణి సద్దుకో మాప్రాణాలు తీస్తున్నాడు" అన్నాడు ఇంకో పెద్దమనిషి. ఏ లోకంలో వున్నాడో కలో మాయో నిశ్చయించుకోలేని చూపుపెట్టి చక్రంముందు కూచున్నాడు ప్రకాశి, మధ్య ఊళ్ళో బస్సాగింది. మళ్ళీ కాఫీహోటల్లోకి అందరూ ప్రవే శించారు

"నాన్నా ! ఆకలిగా వుంద"ని ప్రకాశి వెంట బైల్దేరాడు, కుర్రాడు.

"పోరా వెధవా." అని తప్పించుకు గుంపులో ప్రవేశించాడు ప్రకాశి. బస్సు బయలుదేరాలి; డ్రైవరు లేడు. పిలిచారు; వెతికారు; గంట సేపు చూశారు; కనపడలేదు.

"నాన్నా, నాన్నా" అంటూ యేడుస్తున్నాడు కుర్రాడు.

కోటయ్య మోటారు నడపవలసి వచ్చింది.

"మరి యీ కుర్రాణ్ణి యేం చేద్దాం ?" అన్నాడు కోటయ్య.

ప్రకాశి యెంత రౌడీ ఐనా యింత నిలబడలేని టక్కరివా డనుకో లేదు. తన సొంత కుర్రాణ్ణి యిట్లా నడివడిలో వొదిలిపోయినాడే ! మరీ యింత ఘాతుకు డనుకోలేదు" అన్నాడు ఆంజనేయులు.

"కుర్రాడు. యేం చేస్తాం ? బెజవాడలో ప్రకాశి దగ్గిర వదలి పెడదాం."

"వాడిల్లు నాకు సరిగా తెలీదు" అన్నాడు కోటయ్య.

"ఏం చేస్తావు సీతయ్యా !"

"ఏం చెయ్యను ?" అని బాధ్యత వాడికే వదిలివేశాడు.

కొంచెం యేడుపుమాని జాలి పుట్టించేట్టు అందరి మొహాలు చూసి, ముడుచుకొని మసిలమ్మ వొళ్ళో తల పెట్టుకొని నిద్రపోయాడు. ఒక అరగంటలో నిద్రపోయి లేచి ప్రక్కనున్న రెడ్డిగారి బోదకాలు తొక్కి, కమ్మగౌరి తొడలు విరిగేటట్టు మీద నుంచుని, సీటునుంచి సీటుకి గంతులు వేస్తున్నాడు.

బెజవాడ చేరారు. ఒక్కొక్కళ్ళు దిగిపోతున్నారు. దిగిపోయే వాళ్ళందర్ని 'మీ యిల్లెక్కడ!' అని అమాయకంగా ముద్దొచ్చేట్టు అడుగు తున్నాడు కుర్రాడు.

"మరి కుర్రాడో ?" అన్నాడు కోటయ్య.

"ఏం చేస్తాం ? రాత్రి యిక్కడ పడుకొని, రేపు మళ్ళీ ఆ వూరే తీసుకుపోయి దిగపెడదాం" అన్నాడు కనికరంగల ఆంజనేయులు.

కోటయ్యా, ఆంజనేయులూ, బజారువీధినుంచి నగరప్పేట వేపు పోతున్నారు. తెలిసినవాణ్ణి పిలవడానికని కోటయ్య వెనక్కు తిరిగి చూసి 'అరే' అన్నాడు.

కొంచెం దూరంలో నెమ్మదిగా బెజవాడ పురజనుల ఔదార్యమూ, పట్టణ సౌందర్యమూ, తీరుబడిగా తిలకిస్తో, సీతయ్య వొస్తున్నాడు.

ఆంజనేయులూ, కోటయ్యా, ఒకరిమొహాలు ఒకరు చూసు కున్నారు. తనమీద వాళ్ళు తీసుకుంటున్న శ్రద్ధను గమనించి, వాడు—

"నాన్నా !" అన్నాడు.

"నిన్ను పెంచుకున్నాడోయి, కోటయ్యా" అన్నాడు ఆంజనేయులు.

"మిమ్మల్ని" అన్నాడు కోటయ్య. అప్పుడే యిద్దరు ముగ్గురు రోడ్డుమీద ఆగి చూస్తున్నారు. కోటయ్య, ఆంజనేయులు త్వరత్వరగా నడిచారు.

"నాన్నా, ఆగు త్వరగా వెడుతున్నావు." అని అన్నాడు సీతయ్య.

"నే నాసందున పోతాను. పనివుంది" అన్నాడు కోటయ్య.

"అరే, ఆ కుర్రాణ్ణి ఏంచేసుకోమంటావు? పొమ్మని కేకెయ్యి."

"మీ కోసం వొస్తున్నాడు. ఎవరికోసం సీతయ్యా" అన్నాడు దయగా.

"నాన్నకావాలి" అని ఆంజనేయుల్ని చూపించాడు.

"ఎవరు కావాలి," అన్నాడు భయంగా ఆంజనేయులు,

"నువ్వే నాన్నా."

ఆంజనేయులు త్వరత్వరగా వెనక్కి చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు యింటికి.

వాకిట్లో అతనిభార్య నుంచునివుంది. గుంపంతా సమీపించారు.

"ఏమిటీగోల?" అన్నది. కాంతమ్మ అతని భార్య.

"ఏం లేదు. లోపలికిపద."

"ఆ కుర్రాడెవడు ?"

"పాపం, ఎవరో వెర్రికుర్రాడు, మా బస్సు ఎక్కాడు—"

"నేను వెర్రివాణ్ణా, నాన్నా! కాను."

"పాపం, పిచ్చి వాడికి. ప్రకాశ కొడుకునన్నాడు. పాపం."

"కాదు. నువ్వు నా నాన్న."

"అంతేలే, కనపడ్డ ప్రతివాణ్ణీ నాన్న నాన్న అంటాడు, అదీ వాడి పిచ్చి. కొంతసేపు కోటయ్యని నాన్నా అన్నాడు."

"లేదు. నన్ననలేదు."

"తరవాత ఈ శేషయ్యగార్ని నాన్న అన్నాడు....మిమ్మల్ని కాదేమిటి? ఆ శెట్టిగారిని."

"గావును—"

"సరేలెండి; ప్రకాశిని అన్నాడా లేదా?"

"ప్రకాశి ఏడీ ఐతే?" అంది కాంతమ్మ.

"వాడు పారిపోయినాడు."

"ఆహా, తెలుస్తోంది. ఈ పెద్దమనుష్యులందరూ వీడు ప్రకాశి కొడుకని నాతో చెప్పడానికి వొచ్చారా?"

"అవును," అన్నారు అందరూ.

కాంతమ్మ రోడ్డువంక చూసింది. కన్నీళ్ళతో, గద్గద స్వరంతో, "ఎంతపని చేశారండీ!" అంది.

"నేనేమీ యెరగను. కోటయ్యని అడుగు."

"అడగడ మెందుకులెండి? మీ కండక్టరేమంటాడు, అంతకంటే?"

"ఈ పెద్దమనుష్యులు చూడలేదూ? వాళ్ళనడుగు యీ కుర్రాడెవరికోసం వచ్చాడో అసలు"

"వాళ్ళుమాత్రం మీ స్నేహితులు కారూ? ఎందుకు లెండి. ఎంత అన్యాయం చేశారండి నన్ను! ఎంత నమ్మాను!"

"ఏంరా! వెధవా, పాపం ఆంజనేయులుగారు నిన్ను అంత దయతో చూసినందుకు ఆయనకి కుంపటి తెచ్చి పెట్టావా?" అన్నాడు శేషయ్య.

"దయగా చూశారా?" అంది కాంతమ్మ మండిపడుతూ.

"సొంత కొడుకు—కాదు—మేనల్లుడిమల్లె చూసుకున్నాడు. ఎవర్నీ లేంది. పీణ్ణి టికట్టులేకుండా బస్సులో ఎక్కించాడు. ఫలహారం పెట్టించాడు. మా అందరికీ ఆశ్చర్యం వేసింది, ఆయన చూపే ప్రేమ చూసేప్పటికి."

ఇంత గొప్పగా పొగడుతున్నా, ఆంజనేయులు మొహం మాత్రం మండిపోతుంది.

కాంతమ్మ యింక భరించలేక చప్పున యింటోకిపోయి తలుపేసుకుంది. గుంపులో మనుషులంతా ఒక రొకరే జారిపోయినారు. అందరూ పోగానే ఆంజనేయులు యింటోకి వెళ్ళాడు. ఏడుస్తో కాంతమ్మ పక్కమీద పడుకుంది.

"ఒసే-మాట."

"నాతో మాట్టాడకండి. నా మొహం చూడ్డానికి సిగ్గులేదూ ?"

"నా మాటవిని ముందు...."

"నే ననుకుంటూనే వున్నా, యేదో యిట్లాంటిది రహస్యంగా జరుగుతుందని - బస్సు అనేదీ, రాత్రులంతా యెక్కడో ఉండిపొయ్యేదీ. డబ్బుఅంతా యేమవుతుంది? మొన్న లైసెన్సుకి అడ్డిగ అమ్ముతానని తీసు కెళ్ళారే? యిదా సంగతి! యెంతమోసం చేశారండీ?....ఎప్పుడూ దిగులుగా కూచోడం—అదీ—తెలిసిపోతోంది-అంతా తెలిసింది"

"విను-ముందు"

"వినడమే! ఏమిటి వినడం? ఎందుకు వినడం-మీ అబద్ధాలన్నీ ! ఇంకా మోసపోతానా? నే నూరుకోను. చూడండి....ఏం చేస్తానో ! ఇంతటితో మీకు నాకు సరి."

"విను-కుర్రాడు ప్రతివాణ్ణీ అంటాడు నాన్నా అని, ఈపాటికి యింకెవణ్నో పట్టుకుని వుంటాడు."

"నే నూరుకోను-యిది వూరంతా"- అంటూ వుండగానే, మెల్లిగా తలుపు తెరుచుకొని మొహం లోపలికిపెట్టి చూస్తున్నాడు సీతయ్య. మండి

2)

పడుతో కాంతమ్మ వాడి వేపు చూసింది. ఎవరూ మాట్లాడలేదూ రెండు నిమిషాలు.

"అమ్మా" అన్నాడు సీతయ్య నెమ్మదిగా. తలఎత్తి చూసింది. సిగ్గాంతపోయి కుర్రాడి మొహంచూస్తో పడుకుంది. తలుపు ఇంకొంచెం తెరచుకొని లోపలికి వచ్చాడు. ఆంజనేయులు భార్యవైపు చూశాడు. నవ్వాపుకోలేక కిటికీ వైపు తిరిగాడు.

"అమ్మా యేం అట్లాపడుకున్నావు?"

"ఎంత పనిచేశావే! నన్ను యింత మోసం చేశావనుకోలేదు."

"పోండి. వేళాకోళం చేస్తారు!"

"సందేహంలేదు-పోలిక కనపట్టం లేదనుకున్నావా? పగలంతా శైనుమీద చస్తాను-యింటిదగ్గర నువు చేసే పని యిదా? యెప్పుడు న్నావు వీణ్ణి?" అంటో నవ్వాపుకోలేక కిటికీకేసి తిరిగాడు. కాంతమ్మ లేచి అతని మెడ గట్టిగా పట్టుకుంది.

"అంటారు! నన్నట్లా అంటారూ?"

"ఏమిటా, దిగులుగా ఆలోచిస్తో కూచుంటుంది అనుకున్నాను. ఎంత యిచ్చినా చాలదంటుంది. ఏమవుతుందా అనుకున్నాను."

కాంతమ్మ అతని నోరుమూసింది.

"ఏంరా, వెధవా! నేను నీకు అమ్మనట్రా?"

"అవును. అమ్మవేగా?" అని నిశ్చయంగా అన్నాడు.

హడలిపోయి చూసింది కుర్రాణ్ణి. చప్పున ఆపుకోలేక ఒక పెద్ద నవ్వు నవ్వింది. ఆంజనేయులు ఆపుకున్న నవ్వును అంతా నవ్వేశాడు. ఇద్దరూ సీతయ్యని లాక్కుని కౌగిలించుకున్నారు.

★